

"Terör olaylarını Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilişkilendirmeyi, PKK destekleyicileri, PKK sempatanları yapabilir. Ancak böyle ilişkilendirmeleri ve bu amaca yönelik imalı konuşmaları siyasiler, akademisyenler ve medya mensupları yapamaz, yapmamalıdır." Bu cümle Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un (17/12). Savaş gemisindeki konuşmasında şu cümle de var: "Bu konuya özellikle, bugün üzerinde beraber olduğumuz Oruç Reis Firkateyni'nde değinmemin özel bir anlamı vardır. Herhalde herkes, açıkça ne demek istediğimi anlamaktadır."

Ben de ne demek istediğini anlamaya çalıştım. İkinci cümle olmasaydı daha kolay anlayacaktım: Komutan haksız olduğuna inandığı bir suçlamaya (veya imasına) tepki göstermektedir diyecektim. Ama bunun bir firkateynde ifade edilmesinin 'özel anlamı' nedir acaba? 'Açıkça' neyi anlamamız gerekiyor? Ben söylenenleri iyi niyetle yorumlamaya çalıştım. Hepimiz için en iyimser senaryo şudur. (Pek iyimser olmayan senaryoları gazetelerde bolca okuyoruz.) Komutan, son aylarda ortaya atılan darbe, komplo, yasa dışı eylem gibi iddiaların yalan ve iftira olduklarına samimi olarak inanıyor ve dolayısıyla haklı olarak üzülüyor ve öfkeleniyor. Kendi hesabıma komutanın bu konuda böylesine suçsuz ve masum olma ihtimalini yok varsayamam. Muhtemel değil, ama mümkündür. Bir an için bütün suçlamaların iftira, belgelerin komplo olduğunu kabul ederek düşünceme devam edeyim.

Durum böyle olsa bile geride beni (ve bazı vatandaşları) hala rahatsız eden şunlar kalıyor. Genelkurmay Başkanı kendini savunmakla yetinmiyor, siyasilerin, akademisyenlerin ve medya mensuplarının neyi yapmamaları gerektiğini de söylüyor. Benim bir akademisyen yanım biraz da medya ile ilişkim olduğu için bu 'özel' hatırlatma çok ağırıma gitti. Çünkü TSK konusunda imalarda bulunanlar 'PKK destekleyicilerin' eylemleriyle ilişkilendiriliyor: 'Onlar yapabilir ama siz de aynen onlar gibi yapmayın' deniliyor. İma edilen, sizin yaptığınız PKK gibi olmaktır. Bir korkudur aldı beni! Bazı kuşkularımı dile getirsem, terörist yanlısı sayılır mıyım? Ya yarın bir darbe olur da ordumuz yönetime el koyarsa benim halim nice olur diye bir ter bastı!

Darbe de nereden aklına geldi, artık böyle şeyler olmaz, geçti o dönem demeyin. Benim asıl derdim tam da bu noktada. Başka ülkelerde de darbe girişimleri oldu ve sonunda darbecilik aşıldı. Komşu Yunanistan'ı ve İspanya'yı hatırlatayım. Ama orada darbelerin aşılması yalnız yönetimin sivillere geçmesiyle sağlanmadı. Asıl büyük adım askerin de darbeciliği mahkûm etmesiyle sağlandı. Eski pratiklerin kötü olduğu 'herkes' tarafından söylendi ve daha önemlisi bugün de darbeciliğinin suç olduğu sık sık hatırlatılıyor. Geçmişteki askeri darbelerle hesaplaşıldı, suçlular mahkum oldu, kimileri hapis cezası aldı, kimileri de prestij kaybetti, açıkça söylendiğinde rezil oldu.

Ama bizde öyle mi ya! Darbeleri yapanların saygıdeğer sayıldığı ülkede teröristlerin paralelinde algılanan bir aydın veya bir gazeteci nasıl rahat uyuyabilir? Bazı darbeler iyi idi söyleminin çok doğal sayıldı bir ortamda, üniformalı birilerinin 'herhalde herkes, açıkça ne demek istediğimi anlamaktadır' dediğinde ben açıkça ne anlamalıyım? Türkiye'de yalnız aydın olmanın yetmemesi, aydın olarak yazıp çizmesi için aynı zaman cesur, kararlı, yok bilmem mücadelecisi, yürekli filan da olmasının gerekli görülmesi bu tehditten dolayı değil midir?

Genel olarak genelkurmaydan kaynaklanan açıklamalarda ileri sürülen, ordunun içinde yasa dışı eylemlerin bulunmadığı, ordunun anayasaya ve yasalara saygılı olduğudur. Ama bu benim gibi sıradan bir aydını pek tatmin etmiyor. Çünkü neyin yasal olduğu veya olmadığı konusunda hepimizin aynı görüşte olduğumuzu görmüyorum. Ben ordu temsilcilerinin 'yasal' derken ne kastettiklerini anlamam için geçmişine ile hesaplaşmasının şart olduğuna inanıyorum. Örneğin geçmişteki darbeler yasal mıydı? Yoksa suç muydu? Bu sorunun cevabıyla ve ancak cevap verilince, ordunun ne demek istediği daha iyi anlaşılacak. Darbe suçsa bu işlere karışanları ordu mahkûm etmeli. Disiplin cezasıyla veya en azından manevi olarak. Etmeyorsa ortada suç görmüyor demektir. Suç sayılmayan bir davranışı neden tekrarlamayacakmış o halde? Darbeleri mahkûm etmemiş, darbecilerini saf dışı etmemiş bir kurum personeline ne tür mesajlar iletiyor, nasıl bir eğitim veriyor?

Konjonktür darbelerine elverişli olmadığını kuşkusuz görüyorum. Ama eğer darbe anlayışı egemense, darbe farklı da olur. Post-modern olur örneğin. Veya araya başka yardımcı kurumlar devreye konur. Veya sindirme operasyonları ile darbe dolaylı olarak gündeme gelir; andıçlarla filan. Tehditler savrulabilir. Demek istediğim aşılması gerekenin darbeciliği sürekli besleyen anlayıştır: 'biz gerektiğinde doğru bildiğimiz kimsenin yaşına bakmadan yaparız' anlayışıdır; ordunun kendini direktif vermede, ülke rotasını kararlaştırmada yetkili saymasıdır. İşte biraz aydın biraz yorum yazarı kimliğimle arada rahatsız olmam, belli aralıklarda ortaya çıkan ve kendini duyuran bu anlayıştır.

Ben en iyi niyetli, en iyimser, en masum senaryoyu çizdim. Devamında hayal gücümü aynı iyimser yönde kullanarak genelkurmaydaki sorumluların da aydınların korkularını yine aynı anlayışla okumalarını bekliyorum. Korkutuyorsunuz! Biz de iç tehdit algılıyoruz! Belinde silah, geçmişinde bir sıra darbe, pişmanlığın işaretini hiç vermeden, sert bir dille nasıl davranmamızı hatırlatan her güç korkutucudur. Bu tutumun savunmacı tepki doğurması kaçınılmazdır. Yine iyi niyetle, korku salanların bunu kasten yapmadıklarını kabul edeyim. Ama pek fark eder mi? Bir toplum bu şartlarda yaşar belki ama gelişemez, bir sürü sorunla debelleşir. Gerilimi aşamaz. Kimin ne tür bir sorumluluk taşıdığı artık bilinemez. Neyin meşru olduğu da artık bilinemez. Bu kez, birileri üstlerine vazife olmayan işlere soyunur. Daha da karışır işler. Bir de bütün bunların ülkenin yararına yapıldığına da inanılırsa, geri dönüş de zor olur. Garnizonun dışından bakınca manzara kimilerine göre işte böyledir!

Ekşi sirkenin zararı küpünedir. Nasıl anlatmalı acaba: insan gibi yaşamak istiyoruz! 'Muasır' ve 'medeni' bir toplumda. Genelkurmaydakiler empati kavramından ne anlıyorlar acaba? Bizi (aydınları, yazarları) ve çevrelerini anlıyorlar mı? Bugün bu yorum sayfasında bu konuya değinmemin özel bir anlamı vardır. Umarım herkes, açıkça ne demek istediğimi anlamaktadır.

*